

Институција задужбинарства у традицији српског народа

- ЗАКЉУЧЦИ -

1. Српско задужбинарство, још од средњег века, има веома богату традицију. У периоду после Другог светског рата ова традиција била је прекинута. Стога се залажемо за обнављање традиционалних вредности добротинства и српског задужбинарства.

У постизању овог циља, задужбине из Матице и дијаспоре треба да делују заједнички, јер сви Срби, без обзира где живе, припадају јединственом културном и духовном бићу.

За обнову задужбинарства у српском народу нужна је промена личне и јавне свести и обнова система вредности на којима се оно темељи, као што су: хуманост, несебичност, просветитељство, солидарност, патриотизам који је оријентисан ка развоју и бољој будућности српског народа. Промене о којима говоримо овде такође и безусловно морају да добију благослов Српске Православне Цркве и њено свесрдно и постојано активно учешће у овој обнови вредности.

Због тога треба вршити снажан утицај на политичке елите да допринесе стварању предуслова који ће подстицати задужбинарство; законски заштити права и имовину задужбинског карактера која трајно мора остати национално добро.

Потребно је лобирати да се кроз систем образовања младих у Србији, у делу наставе (кроз предмете попут историје, књижевности, социологије, грађанског васпитања, веронауке итд.) посебно обрађује тема задужбинарства.

2. Треба што пре извршити враћање свих задужбинарских добара одузетих конфискацијом, национализацијом и другим државним решењима (непокретне и покретне имовине, уметничких дела, хартија од вредности и другог).

Потребно је утицати на државне органе да хитно донесу одлуку којом се сва задужбинарска имовина искључује из купопродајних процеса, као и коришћења земљишта задужбина за изградњу објеката које гради јавни и приватни сектор, као и одлуку о контроли коришћења задужбинске имовине до доношења закона. Неопходан услов за то је прецизна евиденција имовине задужбина (покретна и непокретна), као и утврђивање данашње намене и садржаја који се у њој одвијају. У складу са тим треба донети одлуке о начину њиховог будућег коришћења и циљевима.

3. Да би се повратило поверење, охрабрили нови добротвори и осигурао опстанак и напредак задужбина потребно је донети нове прописе о задужбинама. Одговарајућим правним нормама задужбине треба ослободити плаћања пореза и обавеза, које имају профитне организације. Такође, добротворе, појединце и правна лица треба ослободити плаћање пореза за цео износ њихових прилога.

4. Предлажемо да се задужбине, новим законом који ће у потпуности рагулисати ову област, одвоје од фондација и фондова, јер је суштина задужбинарства да се завешталац одриче свог капитала у корист улагања у друштвено корисне делатности (културу, науку, образовање и друго), док фондације и фондови могу радити то исто, али средствима која стичу из других извора.

Фондови и фондације, које су непрофитног карактера, су посебни облици организовања појединаца или правних лица у циљу заштите имена и дела познате личности (научника, књижевника, песника, сликара, вајара,...) чије дело треба сачувати као дело националне баштине. Ако се ове институције финансирају делом из буџета или донација, помоћи и поклона, њихова позиција једнако треба да је у финансијском смислу заштићена, као и код Задужбина. То значи да су оне и њихови донатори ослобођени плаћања пореза на делатност, односно износ који је донаторског карактера.

5. Задужбине у Србији и српској дијаспори треба да успоставе међусобну сарадњу, првенствено ради заједничких акција (наука, образовање, хуманитарна делатност) у питањима од значаја за рад и развој задужбинарства и да заједнички наступају према државним органима и јавности, како би се у Србији створила позитивна клима и активан однос према задужбинама, што би омогућило значајан допринос унапређивању задужбинарства.

Треба утицати на све медије да објављују прилоге у којима би се популарисало задужбинарство: давати примере задужбинара у прошлост и данас, промовисати вредности задужбинарства кроз јавне наступе, осмислити специјалне ТВ емисије које ће се бавити задужбинарством (нпр. серијал документарног типа), промовисати књиге и студије у којима се кроз интердисциплинарни приступ осветљава задужбинарство и сл.

6. Неопходно је да министарства за културу, финансије, дијаспору, просвете, здравља, вера, правде и остале упознамо са отвореним питањима из ове области, као и са закључцима овог округлог стола. Са Владом Србије треба да имамо заједнички приступ решавању постојећих проблема у области задужбинарства, са циљем да се она даље унапређује.

Коларчева Задужбина

Вукова Задужбина

Задужбина Иве Андрића

Задужбина Андрејевић

Асоцијација Задужбина, Фондација и Фондова

Задужбина Милоша Црњанског

Задужбина Доситеја Обрадовића

Задужбина Николе Спасића

Opera & Theatre Madlenianum

Удружење "Кнез Мирослав"

Задужбина М. Д. Михајловић

Задужбина Десанке Максимовић

Задужбина Краљ Петар I Карађорђевић

Задужбина Студеница, Сан Франциско

Конгрес српског уједињења